

Azərbaycan Tibb Universiteti
Bioloji kimya kafedrası
Fənni üzrə
İşçi tədris proqramı
(sillabus)

“Təsdiq edirəm”
Bioloji kimya kafedrasının
müdiri, prof. Əzizova G.İ.

SİLLABUS

BİOLOJİ KİMYADAN MÜHAZİRƏ VƏ LABORATOR MƏŞQƏLƏLƏRİNİN TƏQVİM-MÖVZU PLANLARI. DƏRSLƏRƏ, KOLLOKVİUMLARA VƏ İMTAHANA HAZIRLAŞMAQ ÜÇÜN SUALLAR

Fənnin kodu: 2406.02
Fənnin növü: Məcburi
Fənnin tədris semestri: III (İctimai səhiyyə fakültəsi)
Fənnin krediti: 5
Fənnin tədris forması: əyani
Fənnin tədris dili: Azərbaycan, rus
Fənni tədris edən
müəllimlər: Bioloji kimya kafedrasının professor-
müəllim heyəti

Kafedranın əlaqə (012) 440 80 77
nömrəsi:
E.mail: biochemistry@amu.edu.az

BAKİ – 2021

Proqram bioloji kimya kafedrasının əməkdaşları –
dos. G.İ.Vahabova, baş müə. Quliyeva S.R., ass. N.Ç.Həsənzadə
tərəfindən hazırlanmışdır (**kafedra müdiri, prof. G.İ.Əzizovanın**
ümumi redaktəsi ilə).

Proqram İctimai səhiyyə fakültəsinin
II kurs tələbələri üçündür.

**2021/2022-ci tədris ilinin payız semestrində İctimai səhiyyə
fakültəsinin II kurs tələbələri üçün bioloji kimyadan
laboratoriya məşğələlərinin təqvim-mövzu planı**

№	Məşğələlərin mövzusu	Prak- tikum, 2010
1.	<i>Qrupla, daxili-nizam intizamla və təhlükəsizlik texnikası qaydaları ilə tanışlıq. Orqanizmin kimyəvi tərkibi. Amin-turşular – 2 s.</i>	
2.	<i>Zülalların və aminturşuların quruluşu. Peptid rabitəsi. Sadə zülallar – 2 s.</i> <u>Lab. işi:</u> Aminturşulara və zülallara aid rəngli reaksiyaları. Qan serumunda albuminlərin miqdarı təyini.	18-25 65-66
3.	<i>Mürəkkəb zülallar: metallo-, fosfo-, qliko-, lipoproteinlər – 2 s.</i> <u>Lab. işi:</u> Fosfo-, qlikoproteinlərə aid reaksiyalar.	37-40
4.	<i>Situasiya məsələləri və testlərin işlənilməsi – 2 s.</i>	
5.	<i>Fermentlərin quruluşu, xassələri və təsir mexanizmi – 2 s.</i> <u>Lab. işi:</u> Fermentlərin termolabilliyi, spesifikliyi və fermentlərin aktivliyinə optimum pH-ın təsiri.	179-184
6.	<i>Fermentlərin aktivator və inhibitorları. Fermentlərin təsnifatı. Kofermentlər – 2 s.</i> <u>Lab. işi:</u> Amilazanın fəallığına aktivator və inhibitorların təsiri. Xolinesteraza fermentinin prozerinlə inaktivləşməsi.	186
7.	<i>Vitaminlərin təsnifatı. Bir sıra vitaminlərin quruluş xüsusiyyətləri, bioloji rolu – 2 s.</i> <u>Lab. işi:</u> B ₁ , B ₂ , B ₆ və C vitaminlərinə aid reaksiyalar.	195-203
8.	<i>Seminar: Fermentlər və vitaminlər – 2 s.</i>	
9.	<i>Hormonların təsnifatı, sintez və sekresiyasının tənzimi – 2 s.</i>	
10.	<i>Hormonların təsir mexanizmi. Hormonların hüceyrədəxili reseptorları – 2 s.</i> <u>Lab. işi:</u> Adrenalin, insulin və tiroksinə aid reaksiyalar.	209-213 218

11.	<u>Seminar: Hormonlar – 2 s.</u>	
12.	<i>Karbohidratların biokimyəvi xüsusiyyətləri – 2 s.</i> <u>Lab. işi:</u> Karbohidratlara aid reaksiyalar.	128-130
13.	<i>Lipidlərin biokimyəvi xüsusiyyətləri – 2 s.</i> <u>Lab. işi:</u> Lipidlərə aid reaksiyaları.	79-82
14.	<i>Yoxlama işi: Karbohidratların və lipidlərin biokimyəvi xüsusiyyətləri – 2 s.</i>	
15.	<i>Maddələr mübadiləsinin ümumi qanunauyğunluqları. Katabolizmin I və II ümumi yolları. EDZ haqqında ümumi məlumat – 2 s.</i> <u>Lab. işi:</u> Qanda piroüzüm turşusunun təyini. Suksinatdehidrogenaza fermentinin aktivliyinin təyini	156-160
16.	<i>Karbohidratların mübadiləsi, həzmi. Qlikogenin mübadiləsi, prosesin tənzimi – 2 s.</i> <u>Lab. işi:</u> Qanda qlükozanın qlükozooksidaza üsulu ilə miqdarı təyini.	145-146
17.	<i>Qlikoliz, qlükoneogenez. Karbohidrat mübadiləsinin pozulmaları – 2 s.</i> <u>Lab. işi:</u> Qlükozaya qarşı tolerantlıq sınağı.	147-148
18.	<i>Zülal mübadiləsi. Zülalların həzmi, sorulması, cürüməsi. Azot balansı – 2 s.</i> <u>Lab. işi:</u> Mədə şirəsinin vəsfi və miqdarı təyini. Zülalların pepsin və tripsinlə həzmi.	46-58
19.	<i>Aminturşu fondunun əsas mənbələri və istifadəsi. Aminturşu mübadiləsi ümumi yolları – 2 s.</i> <u>Lab. işi:</u> ALT və AsT-nin aktivliyinin diaqnostik əhəmiyyəti.	283-287
20.	<i>Aralıq qiymətləndirmə (statik biokimya) – 2 s.</i>	
21.	<i>Ammonyakın əmələ qəlməsi, toksik təsiri və zərərsizləşdirilməsi. Ketogen, qlikogen aminturşular – 2 s.</i> <u>Lab. işi:</u> Qanda karbamidin təyini.	259-261
22.	<i>Hemoqlobinin sintezi və parçalanması – 2 s.</i> <u>Lab. işi:</u> Qanda hemoqlobinin təyini.	67-68
23.	<i>Nukleoproteinlərin mübadiləsi, həzmi. Purin nukleotid-</i>	

	<i>lərinin katabolizmi. Pirimidin nukleotidlərinin sintezi. Nukleoproteinlərin mübadilə pozulmaları – 2 s.</i> Lab. işi: Qanda sidik turşusunun təyini.	264-268
24.	Seminar: <i>Zülalların və nuklein turşularının mübadiləsi – 2 s.</i>	
25.	<i>Lipidlərin həzmi, sorulması, resintezi və toxumalara nəql edilməsi. Öd turşularının mübadiləsi – 2 s.</i> Lab. işi: Öd turşularının təyini.	87-88
26.	<i>Hüceyrədaxili lipoliz. Piy turşularının katabolizmi. Ketogeneza və ketoliz. Lipid mübadiləsinin pozulmaları – 2 s.</i> Lab. işi: Qanda triasilqliserolların təyini.	96-98
27.	Kollokvium: <i>Lipidlərin mübadiləsi – 2 s.</i>	
28.	<i>Qanın funksional biokimyası – 2 s.</i> Lab. işi: Qanda ümumi zülalın təyini.	61-63
29.	<i>Böyrəklərin funksional biokimyası – 2 s.</i> Lab. işi: Normal və patoloji sidiyin analizi.	227-233 240-245
30.	<i>Yekun dərs. Orqan və toxumaların testlər üzrə yoxlanılması – 2 s.</i>	

Cəmi: 60 saat.

**2021/2022-ci tədris ilinin payız semestrində İctimai səhiyyə
fakültəsinin II kurs tələbələri üçün bioloji kimyadan
mühazirələrin təqvim-mövzu planı**

№	Mühazirələrin mövzusu	Saat
1.	Biokimya fənni, məqsədi və vəzifələri. Zülalların fiziki-kimyəvi xassələri, struktur xüsusiyyətləri. Amino turşular.	2
2.	Zülalların təsnifatı. Sadə və mürəkkəb zülallar. Hemoglobin, heterogenliyinin növləri, kooperativlik effekti.	2
3.	Nuklein turşularının biokimyəvi xüsusiyyətləri. Matris biosintezi: replikasiya, transkripsiya.	2
4.	Fermentlərin biokimyəvi xüsusiyyətləri, kimyəvi təbiəti, xassələri, təsir mexanizmi. Fermentlərin və kofermentlərin təsnifatı. Aktivatorlar və inhibitorlar.	2

5.	Vitaminlərin struktur biokimyəvi xüsusiyyətləri, təsnifatı, təsir mexanizmi.	2
6.	Hormonlar, təsnifatı, biokimyəvi xüsusiyyətləri. Hipotalamus, hipofiz, qalxanabənzər vəzi, mədəaltı və böyrəküstü vəzin hormonları.	2
7.	Maddələr mübadiləsinin ümumi qanunauyğunluqları. Katabolizmin I və II ümumi yolları. Onların bioenergetik əhəmiyyəti. EDZ.	2
8.	Karbohidratların kimyası, mübadiləsi, həzmi, sorulması. Qlikogen mübadiləsi, Olikoliz. Qlükoneogenez. Digər heksozaların qlikoliz prosesinə cəlb edilməsinin biokimyəvi mexanizmləri.	2
9.	Karbohidratların mübadiləsi. Apotomik oksidləşmə. Oliqo- və polisaxaridlərin biosintezi. Karbohidrat mübadiləsinin pozulmaları.	2
10.	Zülalların mübadiləsi, həzmi, çürüməsi, sorulması. Amin-turşu mübadiləsinin ümumi yolları.	2
11.	Ammonyakın əmələ gəlməsi, zəhərləyici təsiri və zərərsizləşdirmə yolları. Əvəzolunan aminturşuların biosintezi. Aminturşu mübadiləsinin pozulmaları.	2
12.	Qanın və qaraciyərin biokimyası. Hemoqlobinin sintezi və parçalanması. Öd pigmentlərinin əmələ gəlməsi. Sarılıqlar.	2
13.	Nukleoproteinlərin mübadiləsi. Purin və pirimidin nukleotidlərinin mübadiləsi və pozulmaları.	
14.	Lipidlərin kimyası, mübadiləsi, həzmi, sorulması, bağırsaqlarda resintezi. Piy turşularının metabolizmi. Ketogenez və ketoliz. Xolesterinin metabolizmi. Lipid mübadiləsinin pozulmaları.	2
15.	Orqan və toxumaların funksional biokimyası. Böyrəklər, əzələ, birləşdirici sümük və sinir toxuması.	2

Cəmi: 30 saat.

BİOLOJİ KİMYADAN KOLLOKVIUM SUALLARI

Aminturşuların, zülalların və nuklein turşularının biokimyəvi xarakteristikası

1. Aminturşuların müxtəlif prinsiplərə əsaslanan təsnifatı (radikalın xarakterinə görə, yan zəncirində ion yükünə görə, amin- və karboksil qruplarının sayına görə, bioloji roluna görə, radikalın polyarlılığına görə).
2. Proteinogen və qeyri-proteinogen aminturşuların quruluşu (misal göstərmək), onların ümumi xarakteristikası və metabolizmdə rolu.
3. Aminturşuların fiziki-kimyəvi xarakteristikası: stereoizomerliyi, optik fəallığı, həllolma və dissosiasiaetmə qabiliyyəti, mühitin pH-dan asılı olaraq aminturşuların yükünün dəyişməsi, aminturşuların titrləmə əyriyələri və izoelektrik nöqtəsi, onların orqanizm üçün əhəmiyyəti.
4. Zülalların kimyəvi tərkibi, orqanizmdə yayılması, funksiyalarına görə nümayəndələri. zülalların tədqiq metodları: bioloji materiallardan alınması (homogenizasiya, ekstraksiya, fraksiyalasdırılma), duzlaşdırma və bu prosesin məhlulun ion qüvvəsindən asılılığı. Hofmeister sırası. Xromatoqrafiya və elektroforez, növləri və metodun prinsipi.
5. Zülalların fiziki-kimyəvi xassələri: formaları, həllolma qabiliyyəti, optik xassələri, amfoterliyi, izoelektrik nöqtəsi. Denaturasiya, denaturasiyaedici amillərin təsir xüsusiyyətləri. Çökdürülmə və bu reaksiyaları törədən amillər, bu reaksiyaların təyininin praktikada tətbiqi və zülalların xassələrinin öyrənilməsində əhəmiyyəti.
6. Zülalların təsnifatının növləri. Fibrilyar zülalların struktur xüsusiyyətləri və funksiyaları. Kollagen – aminturşu tərkibi, kollagenin protomeri olan tropokollagenin quruluşu, molekulunun möhkəmliyini təmin edən rabitələr. Keratin – yayılması, α - və β -keratinlər, onların aminturşu tərkibi.

7. Zülalların birincili quruluşu, rabitə növləri. Zülalların fəza konfigurasiyası: ikincili, üçüncülü və dördüncülü quruluşları əmələ gətirən rabitələrn növləri.
8. Təbii peptidlər – mənşəyinə və təsir spesifikliyinə görə növləri, nümayəndələri; angiotenzin və kininlərin mənbəyi, əmələ gəlməsinin sxemi və iştirak edən fermentləri, əhəmiyyəti; qlutation, karnozin, anserin – quruluşları, yayılması, əhəmiyyəti.
9. Sadə zülallar – təsnifatının prinsipi. Albuminlər və qlobulinlər, prolaminlər və qlütelinlər, protaminlər və histonlar. İnsan orqanizmində qanın zülal fraksiyalarının dəyişilməsi (proteinoqramma).
10. Metallı proteinlər, nümayəndələri, zülali hissə ilə metalın arasında rabitə növü, yayılması, əhəmiyyəti. Metalloidli proteinlər.
11. Fosfoproteinlər: nümayəndələri, yayılması, prostetik qrupun zülali hissə ilə rabitə növü. Fosforlaşma və defosforlaşma proseslərinin əhəmiyyəti.
12. Qlikoproteinlər və proteoqlikanlar: nümayəndələri, bioloji rolu, yayılması, karbohidrat komponentinin tərkibi və faizi (misallar), sial turşularının vacibliyi. Karbohidrat komponentini zülali hissə ilə birləşdirən rabitə növləri. Sial turşularının Hess üsulu ilə təyininin diaqnostik əhəmiyyəti.
13. Lipoproteinlər və proteolipidlər: fiziki-kimyəvi xassələri, yayılması, orqanizmdə lokalizasiyası, zülal-lipid arasında rabitə növləri, apolipoproteinlərin növləri. Qan plazmasında lipoproteinlərin fraksiyaları, onların struktur xüsusiyyətləri, funksiyaları.
14. Hemoqlobinin struktur xüsusiyyətləri: heterogenliyi, kooperativlik effekti, Bor effekti, allosterik tənzimedicilər. Bioloji obyektlərdə cüzi miqdarda qanı aşkar etmək üçün sınaqlar.
15. Hemoqlobinin formaları: oksihemoqlobin, karbhemoqlobin, methemoqlobin, karboksihemoqlobin – onların struktur və funksional xüsusiyyətləri. Hemoqlobinozlar və hemoqlobinopatiyalar.
16. Mioqlobin və hemproteidlərin digər nümayəndələri (katalaza, peroksidaza, sitoxromlar), onların struktur və funksional xüsusiyyətləri.

17. Nuklein turşularının ümumi xarakteristikası: purin və pirimidin əsasları – laktam və laktim formaları, minor formaları və nuklein turşularının tərkibinə daxil olmayan azot əsasları. Nukleozidlərin və nukleotidlərin quruluşları, sin- və antikonfigurasiyası.
18. DNT-nin birincili, ikincili və üçüncülü quruluşları. Çarqaff qaydaları. Nukleosomların və xromatinin əmələ gəlməsi.
19. RNT-nin müxtəlif növlərinin strukturunun əsas xüsusiyyətləri. RNT-nin ikincili və üçüncülü quruluşlarının formalaşması.

Fermentlər və vitaminlərin biokimyəvi xarakteristikası

1. Zülal təbiətli bioloji katalizatorlar – fermentlər: onların qeyri-üzvi katalizatorlardan fərqləri. Ribozimlər. Sadə və mürəkkəb fermentlər.
2. Fermentlərin əsas xassələri: spesifikliyinin növləri, termolabilliyi, mühitin pH-nın fermentlərin aktivliyinə təsiri.
3. Fermentlərin təsir mexanizmi: aktiv mərkəzi haqqında anlayış, aktivləşmə enerjisi, Mixaelis-Menten nəzəriyyəsi, Koşlend nəzəriyyəsi – "induksiya edilən uyğunlaşma", orientasiya, deformasiya effektləri. Turşu-qələvi, elektrofil, nukleofil, kovalent kataliz.
4. Reaksiyanın sürətinin substratın və fermentin qatılığından asılılığı. Mixaelis əmsalı reaksiyanın substratın qatılığından asılılığı əmsalı kimi.
5. Kofermentlərin təsnifatı. Tərkibində vitamin olan və olmayan kofermentlər: nukleotid kofermentləri, metallı porfirinlər, metallı fermentlərin prostetik qrupları, monosaxaridlərin fosforlu efirləri, qlutation, onların bioloji rolu.
6. Poliferment sistemləri: onların mütəşəkkilliyinin 3 tipi (misal göstərmək). Fermentlərin hüceyrə orqanoidlər, orqan və toxumalarda lokalizasiyası. İzofermentlər və onların enzimdiagnostikada əhəmiyyəti.
7. Fermentlərin aktivatorları. Aktiv mərkəzə təsir edən aktivatorlar – kofaktorlar, substratlar, metal ionları. Aktiv mərkəzdən kənar

hissələrə təsir edən aktivatorlar. Qeyri-aktiv profermentlərin hissəvi proteoliz yolu ilə, fermentlərin sulfhidril qruplarının reduksiya yolu ilə qeyri-aktiv ferment komplekslərinin dissosiasiya yolu ilə aktivləşməsi.

8. Fermentlərin inhibisiyasının 2 əsas tipi (dönər və dönməz). İnhibitorların növləri: rəqabət aparan, rəqabət aparmayan və rəqibsiz (misal göstərmək), orqanizmə təsiri. Reaktivatorlar (misal göstərmək).
9. Fermentlərin hüceyrədaxili tənziminin təsir yolları: miqdarının dəyişməsi (induksiya və repressiya), kompartmentasiya, "məkik mexanizmlər", əks-əlaqə prinsipi (retro-inhibisiya), profermentlərin fəal fermentlərə çevrilməsi, fermentlərin kimyəvi modifikasiyası, allosterik tənzim.
10. Fermentlərin nomenklaturası və təsnifatı. Fermentlərin əsas 6 sinifi, yarımsinifləri və şifri.
11. Fermentlərin tibbdə istifadə yolları: "immobilizasiya edilmiş fermentlər", enzimopatologiya, enzimoterapiya və enzimdiagnostika.
12. A vitamini: adları, quruluş xüsusiyyətləri, vitamerləri, provitaminləri, biokimyəvi funksiyaları, hipo- və hipervitaminozu, təbii mənbələri.
13. D vitamini: adları, quruluş xüsusiyyətləri, metabolizmi, hidrok-silləşmiş aktiv formaların əmələ gəlməsi və biokimyəvi funksiyaları, avitaminozu, hipervitaminozu, təbii mənbələri.
14. E vitamini: adları, quruluş xüsusiyyətləri, vitamerləri, metabolizmi, antioksidant təsiri, avitaminozu, təbii mənbələri.
15. K vitamini: adları, quruluş xüsusiyyətləri, vitamerləri, metabolizmi, biokimyəvi funksiyaları, balansının pozulması, təbii mənbələri.
16. Enzim-vitaminlərin biokimyəvi xarakteristikası: nomenklaturası (fizioloji təsirinə görə adı, latın qrafikası ilə işarələnməsi, kimyəvi adı), təsnifatı (fiziki-kimyəvi xassələrinə, bioloji təsirinə görə), vitamerlər, provitaminlər, antivitaminlər, vitamin balansının pozulmaları.

17. B₁ vitamini: adları, quruluş xüsusiyyətləri, metabolizm; kofermentləri – quruluş xüsusiyyətləri (kokarboksilaza), maddələr mübadiləsində rolu, avitaminozu, təbii mənbələri.
18. B₂ vitamini: adları, quruluş xüsusiyyətləri, metabolizmi, koferment formaları – FMN və FAD, onların sintezi, strukturu, biokimyəvi funksiyaları, avitaminozu, təbii mənbələri.
19. B₃ vitamini (pantoten turşusu): adları, quruluş xüsusiyyətləri, metabolizmi, kofermentləri, biokimyəvi funksiyaları, çatışmazlığı, təbii mənbələri.
20. PP vitamini (nikotin turşusu): adları, quruluşu, metabolizmi, kofermentləri – NAD⁺ və NADF⁺, onların biosintezi, strukturu, biokimyəvi funksiyaları, çatışmazlığı, təbii mənbələri.
21. B₆ vitamini: adları, vitamerləri, quruluşu, metabolizmi, kofermentləri – PALF və PAMF, onların strukturu, biokimyəvi funksiyaları, avitaminozu, təbii mənbələri.
22. Fol turşusu: adları, quruluş xüsusiyyətləri, metabolizmi, kofermentləri, biokimyəvi funksiyaları, çatışmazlığı, təbii mənbələri.
23. B₁₂ vitamini: adları, kimyəvi təbiəti, metabolizmi, kofermentləri, biokimyəvi funksiyaları, çatışmazlığı, səbəbləri və əlamətləri, təbii mənbələri.
24. C vitamini (askorbin turşusu): adları, quruluşu, metabolizmi, biokimyəvi funksiyaları, avitaminozu, təbii mənbələri.
25. Vitaminoterapiyanın növləri və onların müxtəlif xəstəliklərdə müalicəvi əhəmiyyəti. Vitaminlərin, kofermentlərin və antivitaminlərin tibbdə dərman maddələri kimi istifadəsi.

Hormonların biokimyəvi xüsusiyyətləri

1. Hormonların xarakteristikası: ümumi anlayış, nomenklaturası, təsnifatına görə növləri.
2. Hormonların sintezinin və sekresiyasının tənzimlənmə mexanizmləri: əks-əlaqə prinsipi, sinergizm, antaqonizm, permissiv təsirlər.
3. Hormonal siqnalın zülal-reseptor vasitəsilə ötürülməsi. Reseptorların lokalizasiyasına görə hormonların növləri. G-zülallar və

ikincili vasitəçilər haqqında anlayış. Adenilattsiklaza, qanilat-tsiklaza, kalsium-polifosfoinozit sistemi vasitəsilə hormonların təsir mexanizmi.

4. Hüceyrə daxilinə keçən hormonlar. Hüceyrədaxili və nüvədaxili reseptorlar. Hormonların transkripsiya prosesinin tənzimində rolu.
5. Hipotalamusun hormonları: somatoliberin, kortikoliberin, tiro-liberin, prolaktoliberin, qonadoliberin, melanoliberin, melano-statin, somatostatin və prolaktostatin; onların kimyəvi təbiəti, təsiri və pozulmaları.
6. Hipofizin hormonları.
7. Tireoid hormonları: onların quruluşu, yodun daxil olması, bioloji təsiri, metabolizmi. Tiroid hormonlarının sekresiyasının pozulmaları.
8. Kalsium mübadiləsində iştirak edən hormonlar: parathormon, kalsitonin, kalsitriol, onların kimyəvi təbiəti, bioloji təsiri, sekresiyasının patologiyası (fibroz osteoxondrodistrofiya, tetaniya, spazmofiliya).
9. Mədəaltı vəzi hormonları – insulin – kimyəvi təbiəti, sekresiyasının tənzimi, karbohidrat, zülal, lipid mübadiləsinə bioloji təsiri. Insulinin sekresiyasının pozulmaları, şəkərli diabetin səbəbləri və baş verən biokimyəvi dəyişiklikləri.
10. Qlükaqon, somatostatin və pankreatik peptid, kimyəvi təbiəti, bioloji təsiri.
11. Həzm sisteminin hormonları; onların kimyəvi təbiəti. Eykoza-noidlər, onların kimyəvi təbiəti, bioloji təsiri. Sitokinlər. Qanın kinin sistemi.

Maddələr mübadiləsinin ümumi qanunauyğunluqları.

Bioloji oksidləşmə. Katabolizmin ümumi mərhələləri.

Karbohidratların mübadiləsi

1. Maddələr mübadiləsinin ümumi qanunauyğunluqları. Əsas qida maddələrinin katabolizminin spesifik ümumi yolları. Katabolizmin I ümumi yolu və onun energetik əhəmiyyəti.

2. Katabolizmin II ümumi yolu: ardıcıl reaksiyaları, əsas substratları və energetik əhəmiyyəti.
3. Bioloji oksidləşmə və toxuma tənəffüsü. Oksidaza (enerji ilə təmin edən) reaksiyaları, iştirak edən fermentlər. Tənəffüs zəncirinin funksiyası, strukturu, komponentlərinin redoks-potensialına görə ardıcıl lokalizasiyası. Elektron və protonların oksigenə ötürülməsi (sxem).
4. Oksidləşməklə fosforlaşma. P/O əmsalı. Oksidləşməklə fosforlaşma prosesinin mexanizmini izah edən müasir nəzəriyyə (Mitçel nəzəriyyəsi). Mitoxondrilərin daxili membranında proton potensialının yaranma mexanizmi, H^+ -ATF-sintaza və ADF-ATF-translokaza, onların strukturu, lokalizasiyası və funksiyası.
5. Toxuma tənəffüsü və oksidləşməklə fosforlaşmanın tənzimi: tənəffüs nəzarəti. Orqanizmdə istilik yaranma prosesinin tənzim edilmə mexanizmi (əzələ titrəməsi, sərbəst oksidləşmə, qonur piy toxuması). Oksidləşmə ilə fosforilləşmə arasındakı əlaqələri pozan kimyəvi birləşmələr. Hipoenergetik vəziyyətlər.
6. Oksigenaza reaksiyaları: mono- və dioksigenazalar. Mikrosomal oksidləşmə, mikrosomal zəncir və onun komponentləri, əhəmiyyəti. Sitoxrom P₄₅₀, onun ekzogen və endogen substratların oksidləşməsində rolu.
7. Peroksidaza reaksiyaları, onların əhəmiyyəti. Sərbəstradikalı oksidləşmə. Oksigenin aktiv formaları (superoksid anion, sərbəst hidroksil radikal, sinqlet oksigen). Lipidlərin peroksidləşməsi. Malondialdehidinin, epoksidlərin, ketonların, lipoperoksidlərin əmələ gəlməsi. Prooksidantlar.
8. Antioksidantlar. Orqanizmin oksigenin toksik təsirindən mühafizə edilməsi mexanizmləri. Antioksidant təsirli fermentlər, vitaminlər və vitaminəbənzər maddələr.
9. Karbohidratların həzmi: qida karbohidratları, onlara təsir edən ağız suyunun, mədəaltı vəzinin və bağırsaq şirəsinin amilolitik fermentləri. Monosaxaridlərin membranlardan nəql edilməsi, sorulmasının mexanizmi və toxumalarda çevrilməsi.
10. Qlikogenin metabolizmi. Qlikogenogenez və qlikogenoliz proseslərinin tənzimi.

11. Qlikoliz prosesinin ardıcıl reaksiyaları və onun bioloji əhəmiyyəti. Qlikolitik oksidreduksiya. Fruktozanın və qalaktozanın qlikoliz prosesinə cəlb edilməsi.
12. Karbohidratların aerob parçalanması, onun bioenergetik səmərəliliyi.
13. Qlükoneogenez (sxem). Prosesdə iştirak edən substratlar. Kori dövrəni.
14. Karbohidratların pentozafosfat yolu ilə (apotomik) oksidləşməsinin ardıcıl reaksiyaları və onun bioloji əhəmiyyəti.
15. Qlikokonyuqatlar, növləri: organizmdə oliqosaxaridlərin biosintezinin xüsusiyyətləri.
16. Karbohidrat mübadiləsinin tənzimlənmə mexanizmi. Hiper- və hipoqlikemiya, qlükozuriya. Şəkərli diabet: başvermə səbəbləri, əlamətləri, ağırlaşmalarının biokimyəvi mexanizmi.
17. Karbohidratların aralıq mübadiləsinin irsi və qazanılmış pozulmaları: fruktozuriya, fruktozaya qarşı dözülməzlik, qalaktoze-miya, qlikogenozlar, qlikozidozlar.
18. İnsan orqanizmində etil spirtinin metabolizm xüsusiyyətləri.

Zülalların və nuklein turşuların mübadiləsi

1. Qida zülallarının dəyərliyi. Azot balansı. Aminturşu fondunun mənbələri və əqibəti. Toxuma zülallarının proteinazaları.
2. Mədədə zülalların həzmi. Mədə şirəsinin tərkibi: xlorid turşusu, pepsin, qastriksin.
3. Nazik bağırsaqda zülalların həzmi. Mədəaltı vəzi şirəsinin tərkibi, proteolitik fermentləri – tripsin, ximotripsin, elastaza, karboksipeptidaza. Bağırsaq şirəsinin proteinazaları.
4. Bağırsaqlarda zülalların çürüməsi və çürümə məhsullarının zərərsizləşdirilməsi. FAFS və UDFQT.
5. Zülalların həzm məhsullarının bağırsaqlardan sorulması. Zülalların həzminin və aminturşuların bağırsaqlardan sorulmasının pozulmaları. Malabsorbsiya sindromu.
6. Aminturşuların aminsizləşməsi. Oksidləşməklə aminsizləşməsinin biokimyəvi mexanizmi.

7. Aminturşuların transaminləşməsi, iştirak edən transaminazaların diaqnostik əhəmiyyəti. Transdezaminləşmə.
8. Aminturşuların dekarboksilləşməsi və alınan məhsulların zərərsizləşdirilməsi.
9. Ammonyakın əmələ gəlmə yolları, onun toksik təsiri və zərərsizləşməsi. Karbamidin sintezi. Ammonyakın zərərsizləşdirilməsinin başqa yolları.
10. Aminturşuların azotsuz karbohidrogen qalıqlarının aqibəti. Qlikogen və ketogen aminturşular. Əvəzedilən aminturşuların biosintezi.
11. Alifatik (qli, ala, ser, met, sis, arg) aminturşuların mübadiləsinin spesifik yolları.
12. Qlutamin və asparagin turşularının və onların amidlərinin mübadiləsinin spesifik yolları.
13. Aromatik və heterotsiklik (fen, tir, tri, his, pro) aminturşuların mübadiləsinin spesifik yolları.
14. Aminturşu mübadiləsinin irsi və qazanılmış pozulmaları.
15. Nukleoproteinlərin həzmi, sorulması. Toxumalarda nuklein turşularının parçalanması.
16. Purin nukleotidlərinin toxumalarda parçalanması.
17. Pirimidin nukleotidlərinin parçalanması.
18. Purin nukleotidlərinin biosintezi.
19. Pirimidin nukleotidlərinin biosintezi. Dezoksiribonukleotidlərin biosintezi.
20. Purin və pirimidin nukleotidlərinin mübadiləsinin pozulmaları (podaqra, ksantinuriya, Leş-Nihan sindromu, orotasiduriya).

Lipidlərin mübadiləsi

1. Lipidlərin həzmi: piylərin və fosfolipidlərin həzm sistemində parçalanması. Lipaza və fosfolipazalar.
Öd turşuları, onların növləri, həzmdə əhəmiyyəti.
2. Lipidlərin hidroliz məhsullarının sorulması, bağırsaq divarında resintezi və toxumalara nəql edilməsi.

3. Hüceyrədaxili lipoliz. Piş turşularının katabolizminin növləri. Qliserinin katabolizmi.
4. Piş turşularının β -oksidləşməsi reaksiyaları və energetik əhəmiyyəti. Karbon atomlarının sayı tək olan piş turşularının katabolizmi.
5. Piş turşularının biosintezi. Prosesin tənzimlənmə mexanizmləri və enerji mənbələri.
6. Doymamış üzvi turşuların metabolizminin əsas xüsusiyyətləri.
7. Keton cisimciklərinin sintezi (ketogenez). Keton cisimciklərinin parçalanması (ketoliz). Ketonemiya və ketonuriya, yaranma səbəbləri.
8. Triasilqliserinlərin və fosfolipidlərin biosintezi. Lipotrop amillər.
9. Xolesterinin sintezi. Qanda xolesterinin təyininin diaqnostik əhəmiyyəti. Qanın lipoproteinlərin funksiyaları, mübadilə xüsusiyyətləri. .
10. Lipid mübadiləsinin neyro-endokrin tənzimi.
11. Lipidlərin həzminin, bağırsaqlardan sorulmasının, toxumalara nəql edilməsinin pozulmaları. Hiperlipemiyalar, növləri. Xolesterin mübadiləsinin patologiyası. Öd daşı xəstəliyi
12. Qaraciyərin piş infiltrasiyası və piş distrofiyası. Piş depolarının patologiyası. İrsi lipidozlar.

Qanın funksional biokimyası

1. Qanın funksiyaları. Qan hüceyrələrinin (eritrositlərin, leykositlərin, trombositlərin) metabolism xüsusiyyətləri. Hemoqlobinin sintezi. Porfiriya.
2. Qan biokimyəvi tərkibi. Plazma və serum zülalları. Qan serumunun fermentləri.
3. Qanın azotlu qeyri-zülali komponentləri: qalıq azot. Azotemiya, növləri.
4. Qan plazmasının azotsuz üzvi və qeyri-üzvi birləşmələri. Mikroelementlər.
5. Qanın turşu-qələvi müvazinəti. Bufer sistemləri. Asidoz, alkaloz.

6. Qanın tənəffüs fəaliyyəti, xarici və daxili mühit amillərinin təsiri.
7. Qanın laxtalanması. Laxtalanma amilləri. Laxtalanmanın mexanizmi.
8. Qanın əks-laxtalanma sistemi. Qanın laxtalanma fermentlərinin inhibitorları və antikoagulyant sistemi. Fibrinoliz.

Qaraciyərin funksional biokimyası

1. Qaraciyərin morfofunksional strukturunun və qan təchizatının xüsusiyyətləri.
2. Qaraciyərin karbohidrat mübadiləsində iştirakı.
3. Qaraciyərin lipid mübadiləsində rolu. Ödün tərkibi, ümumi xassələri və əhəmiyyəti.
4. Zülal mübadiləsində qaraciyərin rolu.
5. Qaraciyərin detoksikasiyaedici funksiyasının mərhələləri. Hemoglobinin parçalanması: öd pigmentlərinin əmələ gəlməsi, zərərsizləşdirilməsi və orqanizmdən xaric edilməsi. Sarılıqlar, növləri.
6. Qaraciyərin zədələnmə sindromları.

Böyrəyin funksional biokimyası

1. Böyrəyin morfofunksional xüsusiyyətləri və sidikyaradıcı mexanizmi.
2. Böyrəklərdə maddələr mübadiləsinin xüsusiyyətləri.
3. Orqanizmin turşu-qələvi müvazinətinin tənzimlənməsində böyrəklərin rolu.
4. Sidiyin ümumi xassələri (norma və patologiyada).
5. Sidiyin normal kimyəvi komponentləri. Kreatinin sidikdə təyininin diaqnostik əhəmiyyəti.
6. Sidiyin patoloji komponentləri. Böyrəkdaşı xəstəliyi.

Sinir sisteminin funksional biokimyası

1. Sinir toxumasında olan lipidlər və onların mübadiləsi.

2. Sinir toxumasında karbohidratların kimyəvi tərkibi və onların enerji ilə təmin edilməsinin xüsusiyyətləri.
3. Sinir toxumasında zülal, neuropeptidlər və nuklein turşuların kimyəvi tərkibi və mübadiləsi.
4. Sinir impulslarının yaranma və nəql edilməsinin biokimyəvi mexanizmləri.
5. Sinir impulslarının nəql edilməsində mediatorların rolu. Xolinergik və adrenergik reseptorlar.
6. Yaddaşın biokimyəvi mexanizmləri.

Əzələ toxumasının funksional biokimyəsi

1. Əzələ toxumasının kimyəvi tərkibi: əzələ zülalları.
2. Əzələnin azotlu ekstraktiv maddələr, onların bioloji əhəmiyyəti. Azotsuz üzvi birləşmələr.
3. Ürək əzələsinin və saya əzələlərin kimyəvi tərkibinin əsas xüsusiyyətləri.
4. Əzələ toxumasını enerji ilə təchiz edidən mənbələr.
5. Əzələ yığılmasının biokimyəvi mexanizmi.
6. Xəstəlik və zədələnmə şəraitində əzələlərdə törənən biokimyəvi dəyişikliklər.

Birləşdirici toxumanın funksional biokimyəsi

1. Birləşdirici toxuma haqqında ümumi məlumat, funksiyaları, əsas hüceyrələri.
2. Birləşdirici toxumanın hüceyrəarası matriksinin əsas zülalları: kollagen, elastin.
3. Birləşdirici toxumanın qeyri-kollagen tipli zülalları.
4. Birləşdirici toxumanın qlikozaminqlikanları və proteoqlikanları.

LABORATORİYA MƏŞQƏLƏLƏRİNƏ HAZIRLAŞMAQ ÜÇÜN SUALLAR

II MƏŞQƏLƏ

Zülalların və aminturşuların quruluşu.

Peptid rabitəsi. Sadə zülallar

1. Zülallar haqqında ümumi məlumat, tərkibi, struktur vahidləri, molekul kütləsi.
2. Zülalların funksiyaları.
3. Proteinogen aminturşuların quruluşu.
4. Peptid rabitəsi.
5. Zülallara və aminturşulara aid rəngli reaksiyalar.
6. Zülalların təsnifatı. Sadə və mürəkkəb zülallar.
7. Sadə zülalların növləri.
8. Qan serumunda albuminlərin miqdarı təyini (lab. işi).

III MƏŞQƏLƏ

Mürəkkəb zülallar. Metallo-, fosfo-, qliko-, lipoproteinlər

1. Mürəkkəb zülalların təsnifatı.
2. Metallı- və fosfoproteinlər. Süddən kazeinogenin alınması (lab. işi).
3. Qlikoproteinlərin növləri.
4. Qlikoproteinlərin bioloji rolu. Ağız suyundan mutsinin alınması, Podopedov-Moliş reaksiyası (lab. işi).
5. Lipoproteinlərin struktur xüsusiyyətləri, bioloji rolu.

V MƏŞQƏLƏ

Fermentlərin quruluşu, xassələri və təsir mexanizmi

1. Fermentlər haqqında anlayış.
2. Fermentlərin xassələri: termolabillik. Fermentlərin aktivliyinin mühitin pH-dan asılılığı.
3. Fermentlərin spesifikliyi.

4. Ağzı suyu amilazasının optimum temperaturunun və optimal pH-nın təyini (lab. işi.). Ağzı suyu amilazasının və saxarazanın spesifikliyinin təyini (lab. işi).
5. Fermentlərin təsir mexanizmi.
6. Fermentlərin aktivlik vahidləri.

VI MƏŞQƏLƏ

Fermentlərin aktivator və inhibitorları.

Fermentlərin təsnifatı. Kofermentlər

1. Fermentlərin aktivatorları. Amilazanın fəallığına aktivator və inhibitorların təsiri (lab. işi).
2. Fermentlərin inhibitorları, növləri. Xolinesteraza fermentinin prozerinlə inaktivləşməsi (lab. işi).
3. Fermentlərin təsnifatı.
4. Metallı fermentlər.
5. Kofermentlərin təsnifatı.

VII MƏŞQƏLƏ

Vitaminlərin təsnifatı. Bir sıra vitaminlərin

quruluş xüsusiyyətləri, bioloji rolu

1. Vitaminlər haqqında ümumi məlumat. Provitaminlər, antivitaminlər.
2. B₁ və B₂ vitaminləri, struktur-biokimyəvi xüsusiyyətləri, funksiyaları.
3. B₅ və B₆ vitaminləri, struktur-biokimyəvi xüsusiyyətləri, funksiyaları.
4. B₉ və B₁₂ vitaminləri, struktur-biokimyəvi xüsusiyyətləri, funksiyaları.
5. C vitamini, struktur-biokimyəvi xüsusiyyətləri, funksiyaları.
6. C vitamininin itburnu ekstraktında miqdarı təyini, keyfiyyət reaksiyaları (lab. işi).
7. B qrupu vitaminlərinə aid keyfiyyət reaksiyaları (B₁, B₂, B₅, B₆) (lab. işi).

IX MƏŞQƏLƏ

Hormonların təsnifatı, sintez və sekresiyasının tənzimi

1. Endokrin sistem haqqında ümumi məlumat. Hormonların spesifik xüsusiyyətləri.
2. Hormonların müxtəlif prinsiplərə əsaslanan təsnifatı.
3. Hormonların sintezinin və sekresiyasının tənzimlənmə mexanizmləri.
4. Endokrin vəzilərin funksiyaları arasında qarşılıqlı əlaqələr və onların bir-birinə təsiri.
5. Hormonların reseptorları.

X MƏŞQƏLƏ

Hormonların təsir mexanizmi. Hormonların hüceyrədaxili reseptorları

1. Hormonların təsir mexanizmləri.
2. Adrenalsiklaza sistemi.
3. Qanilsiklaza sistemi.
4. Kalsium-polifosfoinozitol.
5. Reseptorları hüceyrədaxili mühitdə olan hormonların təsir mexanizmləri.
6. Mineralokortikoidlər və qlükokortikoidlər.
7. İnsulinə aid keyfiyyət reaksiyaları. Tireodinin tərkibində yodun aşkar edilməsi (lab. işi).
8. Adrenalinə aid keyfiyyət reaksiyaları (lab. işi).

XII MƏŞQƏLƏ

Karbohidratların biokimyəvi xüsusiyyətləri

1. Karbohidratlar haqqında məlumat, bioloji əhəmiyyəti, təsnifatı.
2. Monosaxaridlər, təsnifatı və quruluşları.
3. Monosaxaridlərin xassələri: reduksiyaedici epimerləşmə. Şəkər turşuları, növləri. Reduksiya məhsulları, əhəmiyyəti. Monosaxaridlərə aid reaksiyalar (lab. işi).

4. Olikosaxaridlərin nümayəndələri, əhəmiyyəti, reduksiyaedici xassələri. Disaxaridlərə aid reaksiyalar (lab. işi).
5. Polisaxaridlərin nümayəndələri, kimyəvi təbiəti, əhəmiyyəti. Nişastanın hidrolizi (lab. işi).
6. Heteropolisaxaridlərin nümayəndələri, əhəmiyyəti.

XIII MƏŞQƏLƏ

Lipidlərin biokimyəvi xüsusiyyətləri

1. Lipidlər haqqında məlumat, bioloji əhəmiyyəti, müxtəlif prinsiplərə görə təsnifatı.
2. Sadə lipidlər – xassələri, piy turşularının biokimyəvi xüsusiyyətləri, F vitamini. Yağların emulsiyalaşdırılması (lab. işi).
3. Mürəkkəb lipidlər, təsnifatı. Qliserofosfolipidlərin quruluşu, əhəmiyyəti.
4. Sfinqolipidlərin növü: sfinqofosfolipidlər və sfinqoqlikolipidlər, quruluşları, əhəmiyyəti.
5. Sterinlər və steridlər, quruluşu, əhəmiyyəti. Xolesterinə aid reaksiyalar (lab. işi).
6. Doymamış piy turşularının təyini (lab. işi).

XV MƏŞQƏLƏ

Maddələr mübadiləsinin ümumi qanunauyğunluqları. Katabolizmin ümumi mərhələləri (I və II ümumi yolu) və onların bioenergetik əhəmiyyəti. EDZ haqqında ümumi məlumat

1. Əsas qida maddələrinin katabolizmi. Maddələr mübadiləsinin ümumi qanunauyğunluqları.
2. Katabolizmin I ümumi yolu və energetik əhəmiyyəti.
3. Katabolizmin II ümumi yolu və energetik əhəmiyyəti.
4. Elektronların daşınma zənciri haqqında ümumi məlumat.
5. Qanda piroüzüm turşusunun təyini. Suksinatdehidrogenaza fermentinin aktivliyinin təyini (lab. işi).

XVI MƏŞQƏLƏ
Karbohidratların mübadiləsi, həzmi. Qlikogenin mübadiləsi, prosesin tənzimi

1. Karbohidratların ağız boşluğunda həzmi. Ağız suyunun tərkibi və xassələri.
2. Karbohidratların bağırsaqlarda həzmi.
3. Qlikogenin sintezi.
4. Qlikogenin parçalanması.
5. Karbohidrat mübadiləsinin tənzimi.
6. Qanda qlükozanın qlükozooksidaza üsulu ilə miqdarı təyini (lab. işi).

XVII MƏŞQƏLƏ
Qlikoliz, qlükoneogenez. Karbohidrat mübadiləsinin pozulmaları

1. Qlikoliz mərhələləri, prosesin əhəmiyyəti.
2. Aerob qlikoliz haqqında məlumat.
3. Qlükoneogenezin sxemi, substratları.
4. Kori dövrəni.
5. Karbohidrat mübadiləsinin irsi və qazanılmış pozulmaları.
6. Qlükoza qarşı tolerantlıq sınağı.

XVIII MƏŞQƏLƏ
Zülal mübadiləsi. Zülalların həzmi, sorulması, cürüməsi. Azot balansı

1. Qida zülallarının dəyərliliyi. Azot balansı.
2. Mədədə zülalların həzmi. Mədə şirəsinin tərkibi.
3. Nazik bağırsaqda zülalların həzmi.
4. Zülalların həzm məhsullarının bağırsaqlardan sorulması.
5. Bağırsaqlarda zülalların çürüməsi və çürümə məhsullarının zərərsizləşdirilməsi.
6. Zülalların pepsin və tripsinlə həzmi.

XIX MƏŞQƏLƏ

Aminturşu fondunun əsas mənbələri və istifadəsi. Aminturşu mübadiləsi ümumi yolları

1. Hüceyrədə aminturşu fondunun əsas mənbələri və istifadə yolları.
2. Aminturşu mübadiləsinin ümumi yolları. Aminsizləşmə: növləri.
3. Transaminləşmə.
4. Qanda transaminazaların aktivliyinin təyininin klinik əhəmiyyəti. ALT və AsT-nin qanda aktivliyinin təyin edilməsi (lab. işi).
5. Dekarboksilləşmə. Biogen aminlərin əmələ gəlməsi və zərərsizləşdirilməsi.

XXI MƏŞQƏLƏ

Ammonyakın əmələ qəlməsi, toksik təsiri və zərərsizləşdirilməsi. Ketogen, qlikogen aminturşular

1. Toxumalarda ammonyakın əmələ gəlməsinin yolları.
2. Ammonyakın toksikliyi.
3. Ammonyakın zərərsizləşdirilmə yolları.
4. Karbamidin əmələ gəlməsi.
5. Qanda karbamidin təyini (lab. işi).
6. Ketogen və qlikogen aminturşular.

XXII MƏŞQƏLƏ

Hemoqlobinin sintezi və parçalanması

1. Dəmirin orqanizmdə mübadiləsi.
2. Hemoqlobinin biosintezi.
3. Hemoqlobinin sintezinin irsi pozulmaları. Qanda hemoqlobinin təyininin prinsipi (lab. işi).
4. Hemoqlobinin toxumalarda parçalanması.
5. Bağırsağa düşmüş öd piqmentlərinin aqibəti.
6. Sarılıqlar.

XXIII MƏŞQƏLƏ

Nukleoproteinlərin mübadiləsi, həzmi. Purin nukleotidlərinin katabolizmi. Pirimidin nukleotidlərinin sintezi. Nukleoproteinlərin mübadilə pozulmaları

1. Nuklein turşularının həzmi.
2. Purin nukleotidlərinin katabolizmi.
3. Qanda sidik turşusunun təyini (lab. işi).
4. Pirimidin nukleotidlərinin sintezi.
5. Purin və pirimidin mübadiləsinin pozulmaları.

XXV MƏŞQƏLƏ

Lipidlərin həzmi, sorulması, resintezi və toxumalara nəql edilməsi. Öd turşularının mübadiləsi

1. Lipidlərin həzmində iştirak edən fermentlər.
2. Lipidlərin həzmində öd turşularının rolu.
3. Lipidlərin hidroliz məhsullarının bağırsaqlardam sorulması və bağırsaq divarında resintezi.
4. Qida lipidlərinin toxumalara daşınması. Xilomikronlar.
5. Qanda öd turşularının təyini (lab. işi).
6. Lipidlərin həzminin, sorulmasının və nəql edilməsinin pozulmaları.

XXVI MƏŞQƏLƏ

Hüceyrədaxili lipoliz. Piy turşularının katabolizmi. Ketogenez və ketoliz. Lipid mübadiləsinin pozulmaları

1. Hüceyrədaxili lipoliz. Lipidlərin piy toxumasından səfərbərliyi.
2. Piy turşularının katabolizminin növləri. β -oksidləşmə.
3. Ketogenez və ketoliz.
4. Qanda triasilqliserolların təyini (lab. işi).
5. Qaraciyərin piy infiltrasiyası və distrofiyası.

XXVIII MƏŞQƏLƏ

Qanın funksional biokimyası

1. Qanda formalı elementlərin metabolizm xüsusiyyətləri.
2. Qan plazmasının zülalları.
3. Qanda ümumi zülalın təyini (lab.ışı).
4. Qan serumunun fermentləri.
5. Qan serumunda olan xırdamolekullu azotlu birləşmələr.
6. Qan plazmasının azotsuz üzvi birləşmələri.

XXIX MƏŞQƏLƏ

Böyrəklərin funksional biokimyası

1. Normada diurez.
2. Sidiyin rəngi, bulanıqlığı.
3. Sidiyin pH-ı, pH-ın təyini (lab.ışı). Sidiyin xüsusi çəkisi, onun təyini (lab.ışı).
4. Sidiyin üzvi və qeyri-üzvi komponentləri. C vitamininin təyini (lab.ışı).
5. Sidiyin patoloji komponentləri. Sidikdə keton cisimciklərinin təyini (lab.ışı).
6. Sidikdə qan pıqmentlərinin təyini (lab.ışı).
7. Sidikdə şəkərin və zülalın təyini (lab.ışı).

KOLLOKVİUMLARIN KEÇİRİLMƏSİ QAYDALARI

Məşğələnin məqsədi: Fərdi sorğu yolu ilə tələbələrin bölməni mənimsəmə dərəcəsini aşkara çıxarmaqdır.

Müəllim 4 tələbəni cavab vermək üçün çağırır. Vərəqdə ayın tarixi, tələbənin soyadı, biletin nömrəsi qeyd edilir.

Biletdə hərəsi 2,5 bal olmaqla 4 sual olur: 3 kollokvium sualı; 1 situasiya məsələsi olur. Sualda quruluş, sxem varsa və tələbə bunları yaza bilmirsə, ançaq şifahi cavab verirsə, cavab maksimum 1 balla qiymətləndirilir. Cavabın mətnini yazmaq lazım deyil.

Tələbələr suallara cavab verərkən, hər şeydən əvvəl, onların bölmənin mühüm suallarını nə dərəcədə mənimsədiklərinə diqqəti yetirmək lazımdır. Müəllim təqvim-mövzu planına əsasən növbəti məşğələyə tapşırıq verilir.

BİOLOJİ KİMYADAN PREZENTASIYA MÖVZULARI

Müəllim hər qrup üçün fərdi şəkildə prezentasiya mövzularını təqdim edir.

ƏDƏBİYYAT

1. İslamzadə F.I., Əfəndiyev A.M., İslamzadə F.Q. İnsan biokimyasının əsasları (dərslük, I cild). Bakı, 2015-ci il.
2. İslamzadə F.I., İslamzadə F.Q., Əfəndiyev A.M. İnsan biokimyasının əsasları (dərslük, II cild). Bakı, 2015-ci il.
3. Əfəndiyev A.M., İslamzadə F.Q., Qarayev A.N., Eyyubova A.Ə. “Bioloji kimyadan laboratoriya məşğələləri” (dərs vəsaiti). Bakı, 2015-ci il.
4. Əfəndiyev A.M., Eyyubova A.Ə., Qarayev A.N. «Patoloji və klinik biokimya» (dərslük). Bakı, 2019-cu il.
5. Qarayev A.N. Bioloji kimya (rezidenturaya hazırlaşmaq üçün vəsait). 2018.
6. Mühazirə materialı.